

Thema In het ziekenhuis

Cursus vier, week vier

Josée Coenen en Ans Drubbel

d.d. september 2016

Cursus vier, week vier

Zie de **Inleiding** voor onze uitgangspunten en achtergronden

Wat en hoe **In het ziekenhuis** MN-n module 3 Lichaam- HZS onderwerp 27 **In het ziekenhuis**

Leerstof			materiaal	
pragmatiek	1 taalfuncties 2 gesprekconventies 3 tekst begrijpen 4 tekst vertellen	0 liedje 1 gevoelens uiten, geruststellen, informatie vragen en geven; probleem oplossen 2 begroeten 3 <i>hij, zij, ze</i> enkv. <i>dat, het, sprookjes-er, plaats-er</i> 4 vertellen (probleem oplossen)	0 VHEZ cd 1, les 7 TB blz. 43, 116 1,2 HZS oef.21 3 HZS oef.9 zie onder 4 MN-n dag 5	
woordenschat: inhoudswoord	themawoorden: 1 znw., 2 ww. 3 bijv. nw. 4 spreekwoorden		1 BWB blz. 322, 323, 79, 197 HZS oef. 1-5, MN-n dag 2, dag 5 zie onder 2 HZS oef. 6-8 3 4 Spreekwb blz. 309, 33, 32 zie onder	1 <i>achtergrondkleuren gebruiken bij afbeeldingen (ZIS)</i> <i>het-woorden (-voorwerpen)</i> 1 <i>stickers van het-woorden bij HZS, BWB</i>
woordenschat: functiewoord	1 lidwoord 2 bijw. van tijd: <i>eerst, dan</i> 3 voorzetsel: <i>met, zonder</i> 4 onb. vnw. : (n) <i>iemand, (n)iets</i>		1 2 HZS oef. 14, 15,16 DBK blz. 56-57, 64 3 HZS oef.20 4 HZS oef.12, 13 DBK blz. 30-31	1 <i>vingers gebruiken (ZIS)</i>
klankleer	1 klank-letter 2 woordaccent 3 zinsintonatie	1 2 3 vraagzin, mededelende zin	1 2 3 ZIS blz. 164 e.v., DBK blz. 97, Wbl. 4.1	
vormleer	1 verkleinwoord, 2 achtervoegsel: <i>-in, -ster</i>		1 HZS oef.1,.9 ZIS 78 e.v. DBK blz.17. zie onder 2 DBK blz.129 zie onder	
zinsbouw	1 zinnen maken 2 zinnen maken (hoofdzin, bijzin) 3 zinnen maken (met voorzetselvw.)		1 ZIS, blz. 36 e.v. DBK 102 e.v. HZS oef.10 zie onder 2 HZS oef. 22, DBK blz.108 e.v. zie onder 3 HZS oef. 22 DBK blz.	1,2,3 <i>strookjes en /of kubussen (ZIS, DBK)</i>

Weekrooster Wat en hoe In het ziekenhuis

dag een	dag twee	dag drie	dag vier	dag vijf
liedje <i>Daar is de dokter</i>	liedje <i>Daar is de dokter</i>	liedje <i>Daar is de dokter</i>	liedje <i>Daar is de dokter</i>	liedje <i>Daar is de dokter</i>
woordenschat-inh.w. . znw. . ww.	woordenschat-inh.w. . znw. . ww.	woordenschat-inh.w. . znw. . ww.	woordenschat-inh.w. . znw. . ww.	woordenschat-inh.w. . znw. . ww.
-functiewoorden . lidwoord	-functiewoorden . lidwoord - spreekwoorden	-functiewoorden . lidwoord . bijw. van tijd: <i>eerst, dan</i> . pers.vnw.: <i>ze, zij (enkv.)</i> <i>hij, sprookjes-er, plaats-er, dat, het</i>	-functiewoorden . lidwoord . onb. vnv.: <i>(n) iemand, (n) iets</i>	-functiewoorden . lidwoord . voorzetsel: <i>met, zonder</i>
pragmatiek . dialoog	pragmatiek . dialoog	pragmatiek . tekst begrijpen	pragmatiek . tekst vertellen	pragmatiek . rollenspel . tekst vertellen
klankleer . zinsintonatie	klankleer . zinsintonatie	klankleer . zinsintonatie	klankleer . zinsintonatie	klankleer . zinsintonatie
vormleer	vormleer . verkleinwoord	vormleer . achtervoegsels	vormleer	vormleer
zinsbouw	zinsbouw	zinsbouw . zinnen maken	zinsbouw . zinnen maken (hoofdzin-bijzin)	zinsbouw . zinnen maken (voorzetselvw.)

Gebruikte verwijzingen

MN-n = *Mondeling Nederlands nieuw*

HZS = *Horen zien en schrijven*

PB 1, PB 2 = Praatboek 1 en Praatboek 2 van *Van horen en zeggen*¹ +**cd's**

TB = Tekstboek *Van horen en zeggen*, met tekst liedjes en dialogen

DBK = *De bovenkamer*, opzoekboek en strookjes

DBK- H = *De bovenkamer*, Handleiding, cd- Werkbl= Werkblad

BWB = *Beeldwoordenboek*

VHEZ = *Van horen en zeggen*

WIP = *Woorden in prenten*, deel 1 en deel 2 (+cd's)

ZIS = *Zien is snappen* (+cd)

ZMN = *Zeg maar na*, uitspraakcahier bij *Horen zien en schrijven*

Spreekwb = Van Dale Junior spreekwoordenboek. Wim Daniels (2001), Utrecht: Van Dale Lexicografie; Amsterdam: Uitgeverij Piramide.

¹ De praatboeken van *Van horen en zeggen* zijn opnieuw gedrukt. U kunt deze via **contact** op de website bestellen. Prijs: 15,00 euro per stuk.

Liedje dag een t/m dag vijf

Benodigdheden

- Van horen en zeggen, cd 1 les 7
- Tekstboek blz. 84-85, blz. 122

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'We zingen vandaag het liedje *Daar is de dokter*.²

² De praatboeken van *Van horen en zeggen* zijn opnieuw gedrukt. U kunt deze via **contact** op de website bestellen. Prijs: 15,00 euro per stuk.

Woordenschat dag een t/m dag vijf

Zelfstandig naamwoord

Benodigdheden

- BWB blz. 322, 323 (ziek)
- BWB blz. 79 (EHBO)
- BWB blz. 197 (operatie)
- HZS oef. 1-5
- MN-n dag 2, dag 5
- sticker de afbeeldingen van het-woorden in het *Beeldwoordenboek* en in *Horen zien en schrijven*
- afbeelding(en) op de ene kant van kaartje en het woord op de andere kant

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert woorden'

(Instructiezin) 'Luister goed. Ik noem de woorden op

- LK vraagt aan leerling: 'Wijs aan (zelfstandig naamwoord).'
- LK wijst aan en zegt: 'Zeg maar na: (zelfstandig naamwoord).'

Hoe te oefenen?

- **Tweetal Coach** of **PingPong** (in tweetallen) Leerlingen wijzen om de beurt een afbeelding aan en benoemen die.
- **RondPraat** (in viertallen) Om de beurt benoemt een leerling een afbeelding en de anderen wijzen het bijbehorende plaatje aan.
- **Mix en Ruil** De kinderen krijgen allemaal een kaartje en lopen door elkaar. Ze maken een tweetal en de ene leerling laat de afbeelding zien aan de andere leerling en vraagt het Nederlandse woord: 'Hoe heet dit?' De ander antwoordt. De ene leerling laat de andere kant van het kaartje zien: het juiste antwoord. Dan wisselen van beurt. Als beiden zijn geweest dan ruilen ze van kaartje. Daarna gaan ze op zoek naar een andere leerling (Hand op en Koppel). Dan herhaalt zich het patroon.

Woordenschat dag twee

Spreekwoorden

Benodigdheden

- Spreekwoordenboek, blz. 309, 33, 32

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert uitdrukkingen'

(Instructiezin) 'Je begrijpt dat je deze uitdrukkingen niet letterlijk moet nemen.'

Een pleister op de wonde (blz. 309)

Met je verkeerde been uit bed gestapt (blz. 33)

Dat was tegen het zere been (blz. 32)

Woordenschat dag twee en drie

Werkwoorden

Benodigdheden

- HZS oef. 6-8

Woordenschat dag drie

(Functiewoord) bijwoord van tijd: *eerst, dan*

Benodigdheden

- HZS oef. 14, 15, 16
- DBK blz. 56-57, 64
- DBK blz. 122, woordkaartje

Woordenschat dag vier

(Functiewoord) onb. voornaamwoord: *(n) iemand, (n) iets*

- HZS oef. 12, 13
- DBK blz. 30- 31

Woordenschat dag vijf

(Functiewoord) voorzetsel: *met, zonder*

- HZS oef. 20
- DBK blz. 122, woordkaartje

(Pragmatiek) Dialoog dag een

Benodigdheden

- HZS oef. 21

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert vandaag iets horen en zeggen.'

(Instructiezin) 'Luister maar.'

Hoe te oefenen?

- 2x klassikaal laten luisteren. Let op de zinsintonatie.
- individueel laten beluisteren met cd.

(Pragmatiek) Dialoog dag twee

Benodigdheden

- als dag een

Hoe te oefenen?

- spelen van de dialoog
- opnemen op mobiel of tablet/ipad
- samen bekijken, beluisteren en LK corrigeert eventueel: nieuwe opname maken.

(Pragmatiek) TEKST begrijpen dag drie

'Joker'woorden

Benodigdheden

- ZIS blz. 120 e.v.
- DBK blz. 84-91
- HZS oef. 9 eerste stuk ongemarkeerde tekst
- bijlage 1

Hoe aan te bieden?

- ZIS blz. 120 e.v.

Let op: nu zijn alleen de jokerwoorden zijn aangegeven.

Hoe te oefenen?

- zie ZIS blz. 120 e.v.

kijk op de plaat

- 1 Op de plaat zie je een zaal in het ziekenhuis.

Het is zaal 7.

Er staan twee bedden.

In het ene bed ligt een heel ziek kind.

De dokter maakt zich zorgen om het kind.

De verpleegster is bezig.

Ze doet de deken goed.

Ze doet de deken onder de matras.

De verpleegster is vriendelijk.

Ze praat met het kind.

Heb je last van het infuus? vraagt ze.

Het is twee uur.

Het bezoeken begint.

Heeft het kind bezoek?

Is er een vriendje of vriendinnetje op bezoek?

Nee, er is niemand op bezoek.

Dat is niet leuk.

- 2 In het andere bed ligt een jongen.

Het is Samir.

Samir heeft een ongeluk gehad.

Nu ligt hij in het ziekenhuis.

Naast het bed van Samir staat een kastje.

Op het kastje staat een pak sinaasappelsap.

En een glas natuurlijk.

(Pragmatiek) TEKST vertellen dag vier Interactie in de kleine kring³

Benodigheden

- -

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert iets vertellen.'

(Instructiezin) 'Is er ook iets leuk aan ziek zijn?'

Hoe te oefenen?

- Laat de leerlingen nadenken over wat ze willen vertellen.
- De leerlingen praten met elkaar. Uw rol is passief.
- Als leerkracht luistert u naar de melodie van de zinnen.
- Is het gesprek verstaanbaar?
- Laten ze elkaar uitspreken?
- Gebruikt een leerling het werkwoord 'gaan' (ging')?

³ Resi Damhuis & Piet Litjens (2003), *Mondelinge communicatie*. Drie werkwijzen voor mondelinge taalontwikkeling. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands.

(Pragmatiek) TEKST vertellen dag vijf

Rollenspel

Benodigdheden

- MN-n dag 5

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert een moeilijk gesprek te voeren.'

(Instructiezin) 'Wat zeg je in de (volgende = MN-dag -5) situatie?'

Hoe te oefenen?

- Laat de leerlingen nadenken over wat ze willen vertellen.
- De leerlingen praten met elkaar. Uw rol is passief.
- Als leerkracht luistert u naar de melodie van de zinnen.
- Is het gesprek verstaanbaar?
- Laten ze elkaar uitspreken?
- Gebruikt een leerling het werkwoord 'gaan' (ging)?)

KLANKEN dag een en twee

INTONATIE Vraagzin en mededelende zin

Benodigdheden

- zie dialoog (uit HZS. oef.21)
- ZIS blz. 164 e.v.
- DBK, blz. 97 en Werkblad voor het oefenen van de uitspraak 4.1

Hoe aan te bieden?

- Zie ZIS blz. 164

Vormleer dag twee

Verkleinwoord

Benodigheden

- ZIS, blz. 78 e.v.
- HZS oef. 1, 9
- DBK blz. 17
- bijlage 2

Hoe aan te bieden?

(doel) 'We oefenen woorden voor groot en klein.'

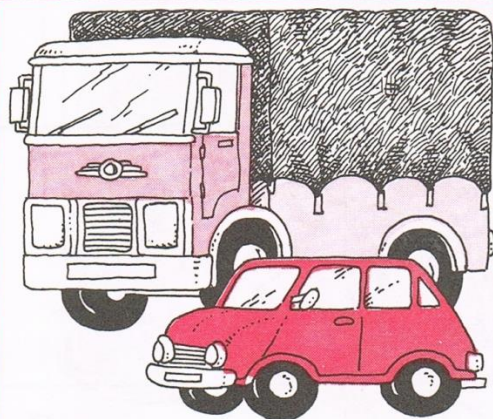
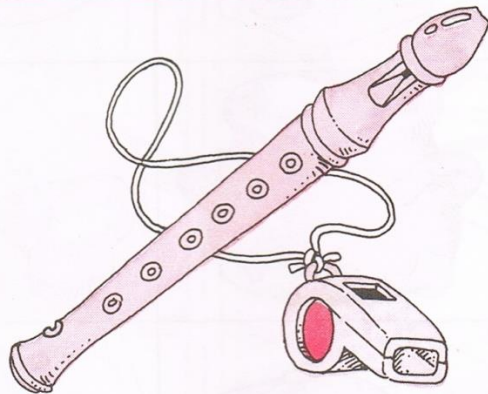
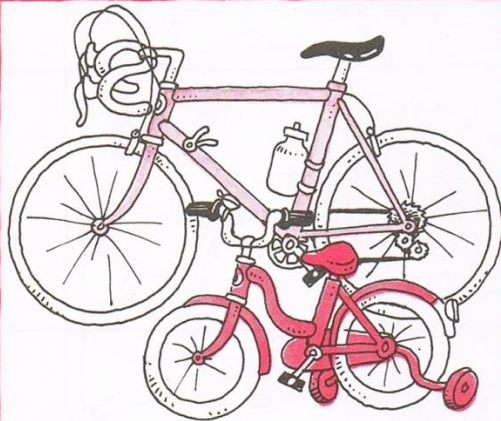
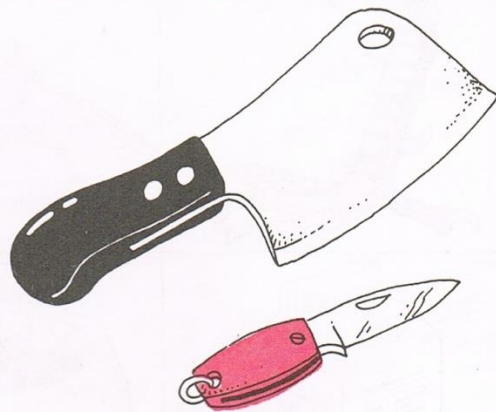
(instructiezin:) 'Dit heet een (X). Dit heet een kleine (X): een (X).'

Hoe te oefenen?

Een bal en een balletje

Laat de leerlingen de plaatjes benoemen, waarbij niet alleen de hele voorwerpen, maar ook delen ervan aan de orde kunnen komen: een pan en een pannetje, een deksel en een dekseltje.

Bijlage 2

Uit: *Van horen en zeggen*, Werkboek 2, blz. 57

Vormleer dag drie

Achtervoegsels: *-ster, -in*

Benodigdheden

- DBK blz. 129
- foto's van man en vrouw op een gele achtergrond

Hoe aan te bieden?

(doel) 'We oefenen woorden voor mannen en voor vrouwen.'

(instructiezin:) 'Luister goed. Een verpleger is een man, een verpleegster is een vrouw.'

(Later: een leeuw is een mannetje, een leeuwin is een vrouwtje.)

Hoe te oefenen?

- Laat leerlingen ze verschillende zelfstandige naamwoorden met deze uitgangen verzamelen. Na een aantal woorden kunnen ze oefenen met **TweetalCoach**. (Let hierbij op het accent/ klemtoon: **in** krijgt accent.)

Zinsbouw dag drie

Zinnen maken Vraagzin en antwoord

Benodigheden

- HZS oef. 10
- DBK, blz. 102, 103 e.v.
- DBK strookjes
- vraagteken voor de vraagzinnen

Hoe aan te bieden?

(doel) 'Je leert vraagzinnen maken en het antwoord.'

(instructiezin): 'Ik maak een zin met *Wie?* of *Wat?* of *Waar?*

- LK zegt de vraag en legt de strookjes neer: '

Waar is Samir?

In het ziekenhuis

Hoe te oefenen?

(instructiezin): 'Nu maken jullie om de beurt een vraag en de ander geeft het antwoord zin. Je legt de strookjes neer.'

- **TweetalCoach** (in tweetallen) Om de beurt zegt een leerling een vraagzin in de oefening en legt de zinsdeelstrookjes neer. Is het goed? Dan zegt de leerling: 'goed'. Daarna maakt de andere het antwoord en legt de strookjes neer.

Zinsbouw dag vier

Bijzinnen maken

Benodigdheden

- HZS oef. 22
- DBK blz. 109, strookjes

Hoe aan te bieden?

(doel) 'Je leert bijzinnen maken.

(instructiezin): 'Ik maak een gewone zin met een zin met *omdat*'

Hoe te oefenen?

(instructiezin): 'Nu maken jullie samen de zin.'

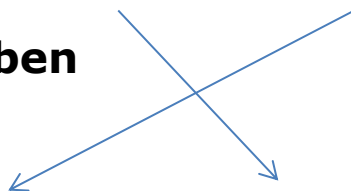
- **TweetalCoach** (in tweetallen) Om de beurt zegt een leerling een 'gewone' zin en legt de strookjes neer. Is het juist? Dan zegt de ander: 'Goed.' Is het niet juist? Dan coacht de ander en legt vervolgens een bijzin, die begint met: *omdat*... Dan begint deze leerling met een 'gewone' zin en legt de ander de zin.

Ik

ben

bang

dat

ik

ziek

word.

Zinsbouw dag vijf

Zinnen maken (voorzetselvoorwerp)

Benodigdheden

- HZS oef. 22
- DBK blz. 52 (schakelwerkwoord en spiegelwerkwoord!)
- DBK, blz. 102, 103 e.v.
- DBK strookjes

Hoe aan te bieden?

(doel) 'Je leert zinnen maken met schakelwerkwoorden (*zorgen maken over*) en spiegelwerkwoorden (*ik maak me zorgen*) erin.'

(instructiezin): 'Ik wijs de zin aan op de bladzijde, zeg de zin en leg de zin met de strookjes. Nu jullie.'

Hoe te oefenen?

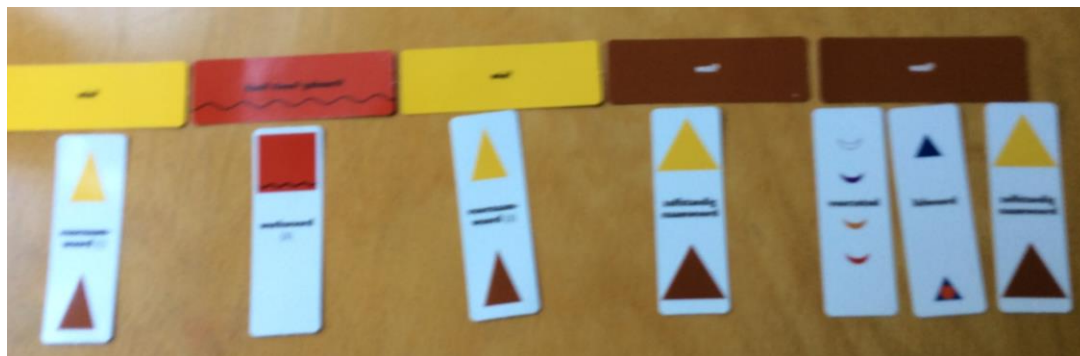
(instructiezin): 'Nu zeggen jullie om de beurt de zin en je legt de strookjes neer. De ander controleert.'

- **TweetalCoach** (in tweetallen) Laat de leerlingen om de beurt bij de zinnen de strookjes leggen. Is het goed? Dan complimenteert de ene leerling de ander en neemt de beurt. Is het fout, dan coacht de ene leerling de ander en neemt de beurt.

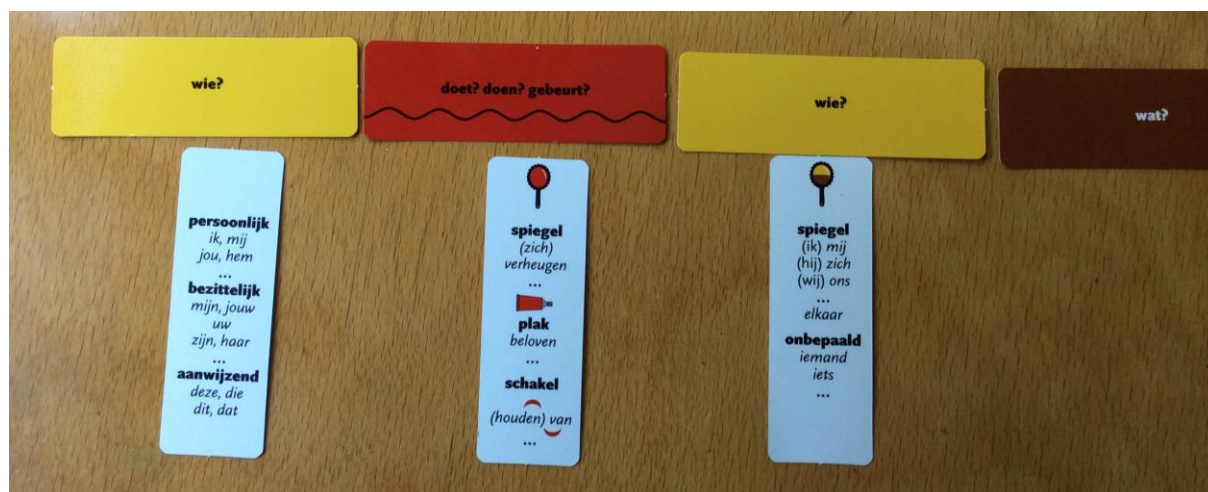
Ik maak me zorgen over het weer

Eventueel met woordkaartjes:

Ik maak me zorgen over het weer

(spiegelwerkwoord:)

Ik maak **me** zorgen

(schakelwerkwoord:)

Ik **maak** me **zorgen over** het weer